

Култура религија II разреди

Предметни професор: Весна Гаврић

Е-маил: gavric.vesna@outlook.com

Ученици који долазе на час: 2.12.2020. – П4 – претчас – клуб ученика

Хришћанство

Хришћанство је друга монотеистичка религија по временској динамици настанка. Појављује се у вријеме владавине цара Августа у Римском царству, у Јерусалиму. Сви облици хришћанства заснивају се на учењу *Исуса Христа*, о чијем се сазнању и дјеловању сазнаје из *Јеванђеља по Матеју, Марку, Луки и Јовану*, што чини прве четири књиге *Новог завјета у Библији*. Нови завјер чини укупно 27 списа и то: четири јеванђеља (Матеј, Марко, Лука и Јован), дјела апостола, 21 посланица (укупно 14 писама приписује се апостолу Павлу, док је осталих седам општијег карактера) и једна апокалипса (откровење Јованово). Главна порука у јеванђељима и у текстовима Новог завјета јесте Исусово страдање и васкрснуће, кроз које вјерници виде спасење свијета. Исус значи лично име, а Христос- помазаник, од Бога послат. Према јеванђељима Исус је рођен у галијеском *Витлејему*, гдје се и данас налази црква подигнута у вријеме Константина, а обновљена је у 6.вијеку под Јустинијаном.

Списи јеванђеља садрже и приче о надљудским способностима Исуса, од болести до излечења, ходању по води, стишавању олује, подизању мртвих, нахрањивању 5000 људи са само пет хљебова и двије рибе и сл. Христово страдање проузроковано је његовом борбом против римског вишебоштва, усљед чега бива осуђен од римске власти (Понтије Пилат) и разапет на крсту. Трећи дан по распећу долази до васкрснућа и сједињења са духом својим, богооцем. Послије васкрсења долази до ширења хришћанства, а цар Константин, вођен идејом да би религија могла да приближи народ, 313. године *Миланским едиктом* хришћанство изједначава и са другим религијама, док цар Теодосије хришћанство проглашава званичном религијом у римском царству. Христово распеће на крсту ствара крст као званични симбол ове религије. Хришћанство укључује три лика у божанству, а то су: *Бог, Отац, Бог Син и Свети дух*. Основа исусовог учења јесте учење о Царству Божијем. Основна идеја хришћанства јесте вјера у једног јединог Бога, али и вјера у Исуса Христа, Сина Божијег.

Велики раскол између хришћанског Истока и Запада условљен је великим и дуготрајним отуђењем Западне, Римске цркве, од Источне, Православне. Један од прекретних тренутака био је када је патријарх Новог Рима свети Фотије (820-886), православни богослов изнио и образложио неслагање са франачким богословима, које је било препуно нових идеја у хришћанском учењу. У даљем периоду раскол је био подстакнут филиоквистичком јереси, папским приматом и осталим литургијско-правним питањима. Основна разлика темељи се на различитом учењу о Светој Тројници (Бог Отац, Бог Син и Свети дух), јер га западна (римокатоличка) догма схвата као цјеловито јединство, док је источна (православна или ортодоксна) заснована на учењу да је Отац нерођен, Син

рођен, а Свети дух исхођен из Бога Оца, али преко Сина. У католицизму говори се о божанској природи Христоса, а у православљу се о њему говори као о богочовјеку. Сукоб око Светог Тројства био је праћен и сукобом око питања икона, слика или кипова у цркви. Православна црква заговарала је иконографију, уз уважавање начина њиховог стварања и самог њиховог распореда у цркви. По питању црквене организације католичка црква заснива се на принципу централизма и папског примата, док се православној вреднује саборност и аутокефалност.

Под вођством Мартина Лутера почео је да дјелује *Покрет реформације* у настојању да се реформише католичка црква 1517. године, а завршен је Вестфалским миром 1648. године. Највише се настојао унаприједити принцип вјерске толеранције у односу на постојећи централизам католичке цркве, али то није потрајало дуго. То условљава нове сукобе и долази се до *протестантизма*. Појава протестантизма представља историјски моменат раскола у католичкој цркви. Разлике између католичанства и протестантизма утемељене су на извору схватања вјере. Код протестаната то је *Свето писмо*, уз одбацавање свих папских одлука, одбацавање чистишта и невјеровања у иконе и друге реликвије. Протестантизам се развија кроз четири правца – лутеране, калвинисте, евангелисте и англиканце. Због старих папских овичаја и вјеровања, српска племена су према записима византијског писца, цара и историчара Константина VII Порфирогенита (913 -959) веома споро усвајала нову вјеру. Прво масовно крштење Срба било је у вријеме византијског цара Ираклија. Хришћански проповједници (мисионари) дошли су међу Србе са истока из познатих византијских хришћанских и духовних центара, какви су били Цариград и Солун, мада је неоспорно да су хришћани утицаји међу Србе долазили и из Јадранског приморја, гдје је остала добро очувана предсловенска црквена организација. Примање хришћанске вјере код Срба ишло је упоредо са стварањем и њихове прве државе у првој половини 9. вијека, а хришћански и духовни просвјетитељи Срба као и сви словенски народи јесу света браћа Ћирило и Методије. Цариградски патријарх био је Свети Фотије Велики, по чијем су благослову Ћирило и Методије са својим ученицима и насљедницима вршили христјанизацију Јужних Словена. Након њих посебан допринос ширењу хришћанства дао је Свети Сава. Српска православна црква јесте самостална и аутокефална црква, која има достојанство патријаршије. Сједиште Српске цркве је у Београду, у патријаршијском двору. Поглавар Српске цркве има следећу титулу: архиепископ пећки, митрополит београдско – карловачки и патријарх српски. Има укупно 39 епархија. Сам патријарх је епархијски архијереј у Архиепископији београдско-карловачкој. Четири су митрополије: Загребачко-љубљанска и цијеле Италије, Црногорско – приморска, Средњезападно- америчка и Дабробоснаска. Према Уставу Српске православне цркве највиша црквено-јерархијска тијела су Свети архијерејски сабор, Свети архијерејски синод и Велики црквени суд, а највиша црквено-самоуправна тијела су Патријаршијски савјет и Патријаршијски управни одбор. На челу свих ових тијела налази се патријарх српски. Према Уставу Свети архијерејски сабор састоји се у два редовна засједања: прољећном и јесењем. У православљу свете тајне хришћански обреди у које спадају: *крштење, миропомазање, покајање, причешће, брак, јелеосвећење и свештенство*. Српска православна црква баштини крсну славу, што није случај са осталим православним црквама. Красна слава је прослављање свеца, заштитника породице. Монаштво је кроз вијекове било од непроцењивог значаја, јер од броја и квалитета монарха зависила је снага цркве и светост једног народа. Монаси су чувари учења о хришћанском животу. Ријеч монах не

значи пустињак, самац него јединствени. Основа византијске филозофије је исихазам. За исихазам знање представља божанску енергију до које монаси долазе самим разговором са Богом. Два најзначајнија хришћанска празника су Ускрс/Васкрс (Васкрсење Христово) и Божић (Рођење Христово).